

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 19Co/178/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3616201042
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 04. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Beáta Čupková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2018:3616201042.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beáty Čupkovej a sudcov JUDr. Viery Škultétyovej a JUDr. Radoslava Svitanu, PhD., v spore žalobcu: Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom Hodžova 11, Žilina, IČO 31 575 951, proti žalovanému: V. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. N. XX, o zaplatenie sumy 1.949,22 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Partizánske zo dňa 2. marca 2017 č. k. 6Co/67/2016-52, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti **p o t v r d z u j e**.

V časti, v ktorej súd prvej inštancie povolil žalovanej uhradiť dlh v mesačných splátkach po 50 eur, vždy k 20. dňu v mesiaci s účinnosťou od právoplatnosti rozsudku až do úplného zaplatenia dlžnej sumy pod následkom straty výhody splátok, a v časti o trovách konania rozsudok **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia **v r a c i a** súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1.1 Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.919,22 eur, nezaplatené poplatky za poistenie v sume 1,46 eur, úrok z úveru do predčasnej splatnosti úveru v sume 88,06 eur, úrok z omeškania do predčasnej splatnosti úveru 0,78 eur, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1.949,22 eur od 23.10.2015 do 15.04.2016 v sume 46,99 eur, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1.919,22 eur od 16.04.2016 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 88,06 eur od 23.10.2015 do zaplatenia a náhradu trov konania v sume 116,50 eur, a to všetko v mesačných splátkach po 50 eur, vždy k 20. dňu v mesiaci s účinnosťou od právoplatnosti rozsudku až do úplného zaplatenia dlžnej sumy pod následkom straty výhody splátok. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Rozhodnutie zdôvodnil tým, že zo zmluvy o úvere č. 179818 zo dňa 18.12.2014 vyplýva, že žalobca poskytol žalovanej úver vo výške 2.000,- eur s dohodnutou pevnou sumou úrokovej sadzby 12,90 % ročne, s poplatkom za poistenie schopnosti splácať úver 0,73 eur mesačne, ktorý sa zaviazala splácať v 120 anuitných splátkach splatných k 18. dňu v mesiaci so splatnosťou prvej splátky 19.01.2015 a konečnou splatnosťou úveru 18.12.2024, pri RPMN 15,4 %, priemernej RPMN 17,33 % a celkovej výške úveru 3.697,60 eur. Žalobca dňa 24.08.2015 vyzval žalovanú na zaplatenie omeškaných splátok najneskôr do 29.08.2015 a upozornil ju na možnosť zosplatnenia úveru. Listom zo dňa 22.10.2015 žalobca vyzval žalovanú, aby uhradila celý dlh vo výške 2.099,52 eur najneskôr do 01.11.2015.

1.2 Právne súd prvej inštancie zdôvodnil rozhodnutie s poukazom na ustanovenia § 52 ods. 1 až 4, § 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a na smernicu Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 tým, že Zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahuje všetky zákonom stanovené obligatórne náležitosti. Žalovaná prestala úver splácať, preto žalobca podľa § 565 a § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka dňa 22.10.2015 vyhlásil predčasnú splatnosť úveru. Ku dňu zosplatnenia predstavovala pohľadávka žalobcu sumu 2.099,52 eur, ktorá pozostávala z istiny úveru vo

výške 1.949,22 eur, pričom v priebehu súdneho konania pred doručením žaloby žalovaná uhradila na istinu 30 eur. Uplatnený nárok tak predstavuje nezaplatenú istinu 1.919,22 eur, nezaplatené poplatky 1,46 eur, úrok 88,06 eur, úrok z omeškania 0,78 eur, úrok z omeškania 5 % ročne zo sumy 1.949,22 eur od 23.10.2015 do 15.04.2016, úrok z omeškania 5 % ročne zo sumy 88,06 eur od 23.10.2015 do zaplataenia, ktoré žalovaná na pojednávaní uznala čo do dôvodu a výšky a v tejto časti súd prvej inštancie považoval žalobu za dôvodnú v celom rozsahu, okrem úroku z úveru vo výške 12,90 % ročne zo sumy 1.949,22 eur od 23.10.2015 do 15.04.2016 a zo sumy 1.919,22 eur od 16.04.2016 do zaplataenia, ktoré aj žalovaná namietala.

1.3 Súd prvej inštancie dospel k záveru, že vyčíslený zmluvne dohodnutý úrok z úveru vo výške 12,90 % ročne odo dňa nasledujúceho po zosplatnení úveru, t. j. od 23.10.2015, nie je dôvodný s poukazom na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. ÚS 476/2012 (správne má byť IV. ÚS 476/2012 - pozn. odvolacieho súdu) zo dňa 18.09.2012 a na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obo 143/1998, podľa ktorého dohodnuté úroky patria len do splatnosti dlhu a od splatnosti je dlžník v omeškani a musí platiť úroky z omeškania. V opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťaženi, a to jednak v podobe úrokov z úveru, ako aj úrokov z omeškania, čo by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi konania. Splácanie úveru v splátkach vyvoláva na strane veriteľa stav absencie požičanej sumy, ktorá sa mu iba postupne (v splátkach) vracia a za tento stav nedostatku patrí veriteľovi úrok. Úrok preto predstavuje jednoducho povedané cenu peňazí v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk. Absentujúci zisk pokrýva veriteľovi práve úrok splácaný v režime dojednaného záväzku. Iný stav je však príznačný pre predčasné a mimoriadne zosplatnenie úveru, kde veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru. Veriteľ svojim právnym úkonom navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. V tom spočíva ekonomická podstata straty nároku veriteľa na úroky za požičanie peňažných prostriedkov. Právny poriadok poskytuje veriteľovi po mimoriadnom zosplatnení úveru právne prostriedky vymožená zosplatnenej pohľadávky (úveru). V danom prípade žalobca úver predčasne zosplatnil k 22.10.2015. Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemal právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekomformný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil. De facto by sa tak popreli účinky veriteľom vyvolanej zmeny obsahu záväzku a veriteľ by úroky inkasoval ako keby k zmene záväzku nedošlo, zatiaľ čo však spotrebiteľovi by neboli garantované nijaké práva, ktoré mu plynuli zo zmluvy pred veriteľom vyvolanou zmenou záväzku. Keďže po zosplatnení vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru, navýšenú o úroky ku dňu zosplatnenia, počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav, s ktorým sa spájajú výhradne sankcie a nie odplatné plnenia, ktoré sa spájajú len so stavom lege artis, a teda stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov podľa podmienok spotrebiteľskej zmluvy. Ak by napriek tomu existovala zmluvná úprava, ktorá s protiprávnym stavom spája aj odplatné nároky patriace len v právne súladnom stave, bola by táto úprava na škodu spotrebiteľa neprijateľne odchylná od zákona, čo by takúto zmluvnú podmienku robilo absolútne neplatnou podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, resp. podľa § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie preto žalobu v časti úroku z úveru vo výške 12,90 % ročne zo sumy 1.949,22 eur od 23.10.2015 do 15.04.2016 a zo sumy 1.919,22 eur od 16.04.2016 do zaplataenia ako nedôvodný zamietol.

1.4 K povoleniu splácať priznaný nárok v splátkach súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol len toľko, že splátky povolil žalobkyni podľa § 232 ods. 4 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2.1 Proti uvedenému rozsudku v zamietajúcej časti a v časti, v ktorej súd prvej inštancie povolil žalovanej splácať dlh v splátkach podal žalobca včas odvolanie podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP (pre nesprávne právne posúdenie veci) a navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu zmenil a zaviazal žalovanú uhradiť dlžnú sumu do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolanie odôvodnil tým, že má za to, že nárok na zaplataenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení, pričom citoval ustanovenia § 497, § 502 ods. 1, § 503 ods. 3 a § 506 Obchodného zákonníka a § 16 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Odkázal aj na rozhodnutie Krajského súdu v Žiline č. k. 11Co/12/2017-90.

Tvrdenie, že po zosplatnení úveru už veriteľovi neprislúcha nárok na odplatu za poskytnuté peňažné prostriedky, podľa žalobcu nemá oporu v právnych predpisoch. Obchodný zákonník stanovuje len moment vzniku nároku na dohodnutý úrok, moment jeho zániku nestanovuje. Ak by bolo úmyslom zákonodarcu dobu nároku veriteľa na dohodnutý úrok ohraničiť, nepochybne by tak učinil. V zmysle § 497 Obchodného zákonníka obsahom záväzku dlžníka nie je len vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky, ale aj úroky, ktoré predstavujú cenu úveru. Dlžník je povinný ich platiť od okamihu reálneho poskytnutia finančných prostriedkov až do okamihu ich reálneho vrátenia. Omeškanie dlžníka zakladá vznik nových sankčných záväzkov dlžníka, ale neovplyvňuje samotný vznik nároku na úrok z úveru. Odstúpenie od zmluvy podľa § 506 Obchodného zákonníka je určené na ochranu veriteľa a jeho využitím sa veriteľ nemôže dostať do horšieho právneho postavenia, než v akom bol pred odstúpením od zmluvy. Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo/143/98, na ktoré poukázal súd prvej inštancie, sa podľa žalobcu netýka uplatňovania nároku na dohodnutý úrok z poskytovaných peňažných prostriedkov po zosplatnení úveru. Konštatovanie v znení „dohodnuté úroky z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu (jeho splátok), od splatnosti je dlžník v omeškaní a musí platiť úroky z omeškania“ je podľa žalobcu vytrhnuté z kontextu, nie je súčasťou právnej vety, a teda nemá charakter záväzného právneho názoru. V ďalšej časti odôvodnenia odvolania žalobca rozvinul polemiku s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/190/2014, založenú na už vyššie uvedených záveroch žalobcu, a dodal, že tam prezentovaný názor by znamenal, že omeškanie so splácaním by vlastne zvýhodňovalo dlžníka, ak by počas omeškania mal veriteľ nárok iba na úrok z omeškania a nemal by nárok na zmluvný úrok, ktorý je zvyčajne vyšší než sankčný úrok z omeškania. Samotné zosplatnenie úveru ešte neznamená, že veriteľ má požičané prostriedky k dispozícii. Poznamenal, že citovaný rozsudok Krajského súdu v Prešove je rozhodnutím súdu v jednotlivéj veci a nie je záväzný pre rozhodovaciu činnosť iných súdov a ani ho nemožno považovať za judikát.

2.2 K povoleniu splátok žalobca v odvolaní uviedol, že žalovaná na pojednávaní dlh uznala a požiadala o možnosť splatiť dlh v splátkach. Nie je zrejmé, akým spôsobom súd prvej inštancie skúmal jej tvrdenia, rozsudok v tejto časti nie je náležite odôvodnený, preto je nepreskúmateľný. Podľa žalobcu navyše súd prvej inštancie postupoval podľa neplatnej právnej úpravy, konkrétne podľa § 160 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý dával súdu oprávnenie určiť, že peňažné plnenie sa môže vykonať aj v splátkach. V aktuálne účinnnej právnej úprave však takéto ustanovenie chýba. Ustanovenie § 232 ods. 3 CSP umožňuje len určiť v odôvodnených prípadoch dlhšiu lehotu na plnenie. Súd prvej inštancie teda rozhodol nad zákonom dovolený rozsah. Napokon žalobca uviedol, že posúdenie finančných možností žalovaného na účely úhrady dlžnej pohľadávky by malo byť súčasťou aktivít v procese prípadného núteného výkonu súdneho rozhodnutia.

3. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadрила.

4. V priebehu konania, pred vyhlásením napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, došlo k zmene právnej úpravy sporového konania, keď dňa 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (CSP), ktorý okrem iného zrušil zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (O.s.p.). V prechodných ustanoveniach (§ 470 ods. 1, 2) CSP stanovil, že ak neustanovuje inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti s tým, že právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. V zmysle tohto ustanovenia odvolací súd postupoval v odvolacom konaní podľa procesných ustanovení CSP.

5. Rozsudok súdu prvej inštancie nebol napadnutý odvolaním v tej časti, v ktorej súd prvej inštancie vyhovel žalobe a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.919,22 eur, nezaplatené poplatky za poistenie v sume 1,46 eur, úrok z úveru do predčasnej splatnosti úveru v sume 88,06 eur, úrok z omeškania do predčasnej splatnosti úveru 0,78 eur, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1.949,22 eur od 23.10.2015 do 15.04.2016 v sume 46,99 eur, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1.919,22 eur od 16.04.2016 do zaplatenia a úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 88,06 eur od 23.10.2015 do zaplatenia. V tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie nadobudol právoplatnosť a odvolací súd ho nepreskúmal.

6. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací preskúmal vec v napadnutom rozsahu podľa § 379 a § 380 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že zamietajúci výrok napadnutého rozsudku je potrebné potvrdiť ako vecne správny podľa § 387 ods. 1, ods. 2 CSP.

7. Odvolanie žalobcu vo vzťahu k zamietajúcemu výroku rozsudku súdu prvej inštancie spočívalo na (podľa odvolateľa nesprávnom) právnom posúdení otázky, či veriteľ má nárok na zmluvný úrok aj po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru. Odvolací súd preto podrobne preskúmal námietku nesprávneho právneho posúdenia nároku na úrok. Je nepochybné, že za poskytnutie úveru možno dohodnúť úroky (ktoré sú pojmovým znakom úveru podľa § 497 Obchodného zákonníka). Zákon tiež umožňuje dodávateľovi, a to aj v spotrebiteľských vzťahoch (hoci za prísnejších podmienok), v prípade nedodržavania platobnej disciplíny zo strany dlžníka vyhlásiť predčasnú splatnosť úveru a požadovať, aby dlžník vrátil poskytnutú sumu aj s úrokmi (§ 506 Obchodného zákonníka, § 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka) skôr než bolo pôvodne dohodnuté v zmluve. Predčasné zosplatnenie úveru predstavuje vo svojej podstate jednostranný sankčný inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi zmenou záväzku požadovať jednorazové a okamžité vrátenie celej požičanej istiny s úrokom. Ako správne uviedol samotný odvolateľ, žiadne zákonné ustanovenie výslovne neurčuje, dokedy trvá povinnosť dlžníka platiť úroky z úveru. Ustanovenie § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka (rovnako ako ustanovenia § 13 ods. 3 či § 16 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch) rieši len situáciu, keď sa pre predčasné vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov rozhodne dlžník (teda nie veriteľ) a v takom prípade je logické, že po skutočnom splatení dlhu už nemôžu rásť úroky. Táto situácia je však diametrálne odlišná od skutkového stavu v preskúmvanej veci, kde nedošlo k predčasnému vráteniu poskytnutých prostriedkov z vôle dlžníka, ale k predčasnému zosplatneniu úveru zo strany veriteľa, preto ustanovenie § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka nemožno na tento skutkový stav aplikovať ani analogicky. Práve naopak, pri neexistencii výslovnej právnej úpravy doby, dokedy trvá povinnosť dlžníka platiť úroky z úveru, je v spotrebiteľských vzťahoch potrebné použiť taký výklad zmluvných podmienok, ale aj zákona, ktorý je priaznivejší pre spotrebiteľa.

8. To, že veriteľ má aj v prípade predčasného (sankčného) zosplatnenia úveru právo na zmluvné úroky, súd nespochybňuje. Sporné je len to, či má nárok len na úroky vzniknuté do dňa zosplatnenia úveru, alebo či má aj po zosplatnení nárok účtovať dlžníkovi ďalšie úroky. Odvolací súd súhlasí so súdom prvej inštancie v tom, že úrok z úveru predstavuje cenu, za ktorú veriteľ poskytuje dlžníkovi peňažné prostriedky k dispozícii. Ide v podstate o odplatu za to, že veriteľ sa vzdal dispozície s peňažnými prostriedkami, poskytol ich dlžníkovi a umožnil mu vracat' ich v splátkach. Vyhlásením predčasnej splatnosti vlastne veriteľ odopiera dlžníkovi predtým poskytnuté plnenie (požaduje jeho vrátenie), čím sa radikálne mení obsah záväzku. Pokiaľ dlžník už nie je oprávnený disponovať poskytnutými finančnými prostriedkami, neexistuje dôvod, aby sa tieto finančné prostriedky ďalej úročili. Predčasné vrátenie finančných prostriedkov nepredstavuje plnenie pôvodne dohodnutých podmienok čerpania úveru, preto na takto vzniknutý záväzok nemožno aplikovať ani pôvodne dohodnuté dojednanie o úrokoch. Zosplatnením úveru nastáva stav, keď veriteľ má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov. To, že dlžník napriek tomu finančné prostriedky veriteľovi nevráti, je sankcionované inak (úrokmi z omeškania, rovnako ako každé iné omeškanie dlžníka s peňažným plnením). Pri vyhlásení predčasnej splatnosti úveru si veriteľ musí byť vedomý, že sa vzdáva potenciálneho budúceho zisku z úrokov (ktorý je však veľmi neistý vzhľadom na to, že dlžník nesplácal ani len istinu) výmenou za oprávnenie okamžite žiadať vrátenie istiny (a dovedy vzniknutých úrokov) a prípadne následne toto plnenie aj vymáhať. Ak dlžník nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ požadoval od neho úroky, ktoré by mu patrili, ak by dlžník mal právo držby finančných prostriedkov. Inak by nastal nespravodlivý stav pre dlžníka, ktorý by bol vystavený sankciám vynútenia povinnosti plnenia celého dlhu a veriteľ by mal naďalej nárok na úroky zo zmluvy a aj na úroky z omeškania. De facto by sa takto popreli účinky veriteľom vyvolanej zmeny obsahu záväzku - veriteľ by mal právo na úrok ako keby k zmene záväzku nedošlo, zatiaľ čo dlžník by nemal nijaké práva, ktoré mu plynuli zo zmluvy pred zosplatnením úveru.

9. Na vyššie uvedenej podstate zmluvného úroku nič nemôžu zmeniť ani prípadné odlišné zmluvné dojednanie (t. j. také ustanovenie zmluvy či všeobecných zmluvných podmienok, ktoré by prípadne ustanovovalo, že istina sa naďalej úročí aj po vyhlásení predčasnej splatnosti). V prípade spotrebiteľského vzťahu by takéto zmluvné dojednanie, keďže je zjavne v neprospech spotrebiteľa, bolo neplatné pre rozpor s ustanovením § 52 ods. 2, § 53 ods. 1, ods. 5, resp. s ustanovením § 54 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka.

10. K tvrdeniu žalobcu, že ak by bolo úmyslom zákonodarcu dobu nároku veriteľa na dohodnutý úrok ohraničiť, nepochybné by to výslovne vyjadril, odvolací súd uvádza, že tento argument je možné

formulovať aj opačne: Ak by zákonodarca chcel, aby dlžník platil úroky aj po tom, keď už je povinný vrátiť veriteľovi celú istinu, nepochybne by to výslovne vyjadril. Je pravdou, že omeškanie dlžníka zakladá vznik nových sankčných záväzkov dlžníka, pričom samo omeškanie dlžníka neovplyvňuje vznik nároku na úrok z úveru. Avšak od chvíle, keď na (kvalifikované) omeškanie dlžníka reaguje veriteľ predčasným zosplatnením úveru, už nejde o plnenie práv a povinností z pôvodnej úverovej zmluvy, ale predčasným zosplatnením vzniká medzi veriteľom a dlžníkom nový (sankčný) právny vzťah, ktorého súčasťou okrem úrokov z omeškania je podstatné právo veriteľa požadovať (a v prípade neplnenia aj vymáhať) okamžité vrátenie celej istiny. Nejde teda v žiadnom prípade o zvýhodnenie dlžníka, naopak, dlžník sa (vinou vlastného neplnenia zmluvných podmienok a následnej reakcie veriteľa) ocitá vo veľmi nevýhodnej situácii, keď je povinný okamžite vrátiť celú istinu aj s úrokmi, ktoré vznikli do dňa zosplatnenia. Dlžník sa nezbavuje žiadnej povinnosti - aj naďalej je povinný vrátiť poskytnuté finančné prostriedky a aj dohodnutý úrok, len sa tento úrok ku dňu predčasnej splatnosti zafixuje a istina sa ďalej neúročí. Nárok na úrok za obdobie po dátume predčasnej splatnosti veriteľovi ešte nevznikol (vznikol by mu len vtedy, ak by dlžník naďalej mal právo poskytnutými finančnými prostriedkami disponovať, teda pokračovať v ich vracaní v splátkach), preto nemohlo dôjsť ani k zániku takéhoto nároku.

11. Pokiaľ žalobca argumentoval povahou odstúpenia od zmluvy podľa § 506 Obchodného zákonníka, odvolací súd uvádza, že v preskúmanom prípade nedošlo k odstúpeniu od zmluvy, ale k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru. Je pravdou, že záver o neexistencii nároku na (nové) zmluvné úroky po zosplatnení úveru nevyplýva priamo z právnej vety rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo/143/98, na ktoré poukázal súd prvej inštancie, to však neznamená, že súd nemôže podporne poukázať aj na časť odôvodnenia rozhodnutia iného súdu (hoci všeobecne právne nezáväznú), pokiaľ sám dostatočne vyargumentuje tam prezentovaný právny názor. V citovanom rozhodnutí obchodný senát Najvyššieho súdu jasne uviedol (hoci v inštrukcii pre súd prvej inštancie), že dohodnuté úroky z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu. S týmto názorom sa odvolací súd stotožňuje.

12. Odvolací súd podporne odkazuje aj na komentár k Občianskemu zákonníku, kde sa uvádza: „Podľa ustálenej súdnej praxe dohodnuté úroky z poskytovaných peňažných prostriedkov patria len do splatnosti dlhu, od splatnosti je dlžník v omeškaní a musí platiť úrok z omeškania. [...] Nie je rozhodujúce, či splatnosť pohľadávky nastane v dohodnutej dobe, alebo veriteľ využije právo požadovať celý dlh pre nespĺnenie niektorej splátky na základe dohody podľa § 565 OZ. Po splatnosti pohľadávky možno požadovať len úroky z omeškania. [...] Sankciou za omeškanie dlžníka, motiváciou čo najskôr pohľadávku zaplatiť, ale aj kompenzáciou veriteľa za nemožnosť používať istinu, sú od okamihu, ako sa dlžník dostane do omeškania, úroky z omeškania.“ (PAGÁČ, L. Komentár k § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka. In: Števček, M. a kol.: Občiansky zákonník I., II. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015). Podľa názoru odvolacieho súdu to platí aj v prípade, ak by nešlo o spotrebiteľský vzťah, ale záväzkový vzťah by sa celý spravoval obchodným právom (neexistuje dôvod inak posudzovať podstatu úroku pri spotrebiteľských a nespotebiteľských vzťahoch) s tým rozdielom, že pri nespotebiteľskom vzťahu by bolo zrejme možné pripustiť odlišné zmluvné dojednanie.

13. Ak odvolateľ poukazoval na rozhodnutia niektorých senátov krajských súdov, odvolací súd dáva do pozornosti napríklad rozhodovaciu činnosť iných senátov Krajského súdu v Prešove (sp. zn. 6Co/190/2014, 19Co/336/2015), či v Žiline (sp. zn. 9Co/343/2016).

14. Vzhľadom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti ako vecne správny potvrdil.

15. Pokiaľ ide o povolenie žalovanej uhrádzať žalobcovi priznané plnenie v splátkach, je zřejmé, že povolenie splátok povinnému subjektu (žalovanému) je vždy zásahom do práva oprávneného subjektu (žalobcu) na dosiahnutie priznaného plnenia, avšak tento zásah je vyvážený právom povinného na zachovanie dôstojných životných podmienok. Napokon aj pre oprávneného je prijateľnejšie dosiahnuť dobrovoľné plnenie, hoci postupne, než byť odkázaný na neistý výsledok exekučného konania v prípade neschopnosti povinného zaplatiť priznané plnenie naraz. Pri určovaní výšky splátok je potrebné prihliadnuť na príjmy a výdavky resp. majetkové pomery povinného, na výšku priznaného plnenia, ale aj na hľadisko ochrany oprávneného, teda či zdržanie v plnení súdom ustanovenej povinnosti nebude vzhľadom na pomery oprávneného preňho príliš ťaživé.

16. Odvolací súd musel dať za pravdu žalobcovi, že v odôvodnení napadnutého rozsudku nie sú uvedené dôvody na povolenie splátok žalovanej, teda to, aké zistil súd prvej inštancie príjmy, výdavky, majetkové pomery, prípadne iné relevantné okolnosti na strane žalovanej, ktoré súd viedli k povoleniu splátok. Zo spisu vyplýva len to, že na pojednávaní dňa 02.03.2017 žalovaná požiadala o splátky po 50 eur mesačne. K svojim príjmom, výdavkom, majetkovým pomerom neuviedla nič a ani v spise nie sú založené žiadne listinné dôkazy, z ktorých by bolo možné urobiť záver o potrebe umožniť žalovanej úhradu priznaného plnenia v splátkach. Keďže toto dokazovanie by presiahlo rozsah odvolacieho konania, odvolací súd podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušil túto časť napadnutého rozsudku pre nepreskúmateľnosť, ktorá predstavuje nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, znemožňujúci stranám uskutočňovať ich procesné práva v takej miere, že v tejto časti rozsudku došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a podľa § 391 ods. 1 CSP odvolací súd vrátil vec v rozsahu zrušenia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

17. Pokiaľ súd prvej inštancie vo vzťahu k splátkam odkázal na ustanovenie § 232 ods. 4 CSP, toto ustanovenie upravuje spôsob plnenia súdom uložených dávok alebo splátok, vrátane možnosti rozhodnúť, že pri omeškaní s plnením jednej dávky alebo splátky sa stane splatným celé plnenie; toto ustanovenie však neupravuje možnosť súdu povoliť splácanie priznaného plnenia v splátkach. Nie je však pravdou, ako naznačoval žalobca v odvolaní, že by súčasná právna úprava civilného procesu neumožňovala povolenie splátok. Podľa § 232 ods. 3 CSP súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu na plnenie, pričom pod určením dlhšej lehoty je potrebné rozumieť aj určenie (povolenie) splátok. Toto ustanovenie však výslovne vyžaduje, aby išlo o odôvodnené prípady, teda povolenie splátok musí byť v rozsudku dostatočne skutkovo odôvodnené.

18. Bude úlohou súdu prvej inštancie, aby po vrátení veci v tejto časti preskúmal skutkový stav, pokiaľ ide o existenciu dôvodov na povolenie splátok žalovanej a ak takéto dôvody zistí, aby opätovne rozhodol o splátkach (prípadne aby rozhodol o inej primeranej lehote na plnenie). Súd prvej inštancie toto rozhodnutie riadne skutkovo a právne zdôvodní, pričom vezme do úvahy aj celkovú výšku priznaného plnenia tak, aby bolo toto plnenie uhradené v primeranom čase, aby sa do práva žalobcu na priznané plnenie zasiahlo v čo najmenšej nevyhnutnej miere.

19. Keďže odvolací súd čiastočne zrušil napadnutý rozsudok, zrušil aj súvisiaci výrok o trovách konania (§ 379 písm. a/ CSP). O trovách konania pred súdom prvej inštancie aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP) rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci (o určení lehoty na plnenie resp. o povolení splátok).

20. Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).